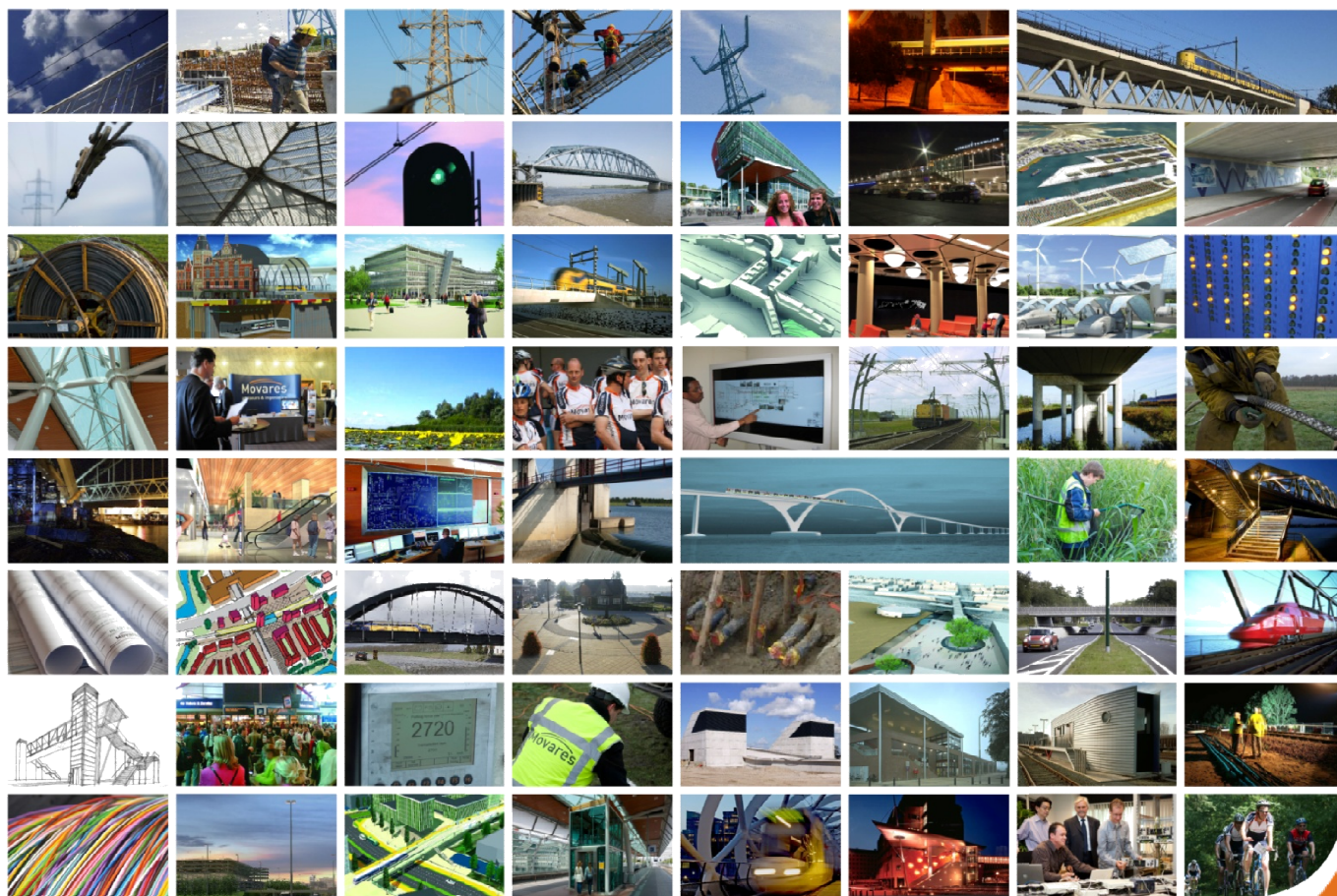

23 april 2017- Versie 1.0

Autorisatieblad

Haven Waalwijk

Nader ecologisch onderzoek steenuil, ransuil en bever

	Naam	Akkoord	Datum
Opgesteld door	Schie, FM van	✓	21-04-2017
Gecontroleerd door	Kooij, CA van der	✓	21-04-2017
Vrijgegeven door	Schie, FM van	✓	23-04-2017

Op dit autorisatieblad ontbreken de handtekeningen wegens de digitale verwerking van ons vrijgaveproces. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
2 Locatie en activiteiten	4
2.1 Ligging plangebied	4
2.2 Werkzaamheden	5
3 Werkwijze	7
3.1 Steenuil	7
3.2 Ransuil	7
3.3 Bever	7
4 Bevindingen	8
4.1 Steenuil	8
4.2 Ransuil	8
4.3 Bever	8
5 Conclusies	12
6 Bronnen	13
Colofon	14
Bijlage I	Wet en regelgeving
	2
Wet natuurbescherming (WN)	2
Beleid provincies	6

Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Waalwijk heeft als voornemen om de bestaande industriehaven uit te breiden met de zogenaamde ‘Oostelijke insteekhaven’. Redenen voor de uitbreiding hebben te maken met het oponthoud bij de toegang door technische veroudering van de bestaande sluis welke toegang geeft tot de bestaande industriehaven, de behoefte aan meer containeroverslag en de beperkte maatvoering van de bestaande sluis in de haven die ongeschikt is voor toekomstige klasse 4 of 5 schepen. De nieuwe insteekhaven zal geschikt zijn voor schepen in de grootste vaarklasse die is toegestaan op de Bergsche Maas (klasse V-schepen). Hierdoor ontstaat voor het achterland van Waalwijk een veel groter potentieel voor vervoer van goederen over water als alternatief voor vervoer over de weg.

Bij een dergelijke ruimtelijke ontwikkeling is het vanuit natuurwetgeving van belang om na te gaan of er door de werkzaamheden negatieve effecten op beschermde natuurwaarden optreden. Dit betreft beschermde soorten (Wet natuurbescherming) en beschermde gebieden (gebieden beschermd onder de Wet natuurbescherming en gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland) (zie bijlage I voor wettelijk kader).

De mogelijke effecten op beschermde gebieden worden behandeld in de rapportage ‘Natuurtoets haven Waalwijk’, november 2013 [1]. In de rapportage ‘Haven Waalwijk; nader onderzoek beschermde soorten’, november 2016 [2] wordt het nader onderzoek naar beschermde soorten beschreven. Bij het nader onderzoek kwam naar voren dat in het plangebied mogelijk steenuil en ransuil in het plangebied voorkomen. Het was echter niet meer mogelijk om in de juiste periode onderzoek naar deze soorten te doen. Dit onderzoek is daarom aanvullend in 2017 uitgevoerd. Deze rapportage bespreekt de uitkomsten van dit nader onderzoek.

Voor de bever is in 2013, 2014 en 2016 uitgebreid onderzoek in het plangebied uitgevoerd. Door werkzaamheden die het waterschap onlangs in het gebied heeft uitgevoerd om de bever uit de primaire waterkering te mijden is het echter nuttig om het plangebied nogmaals te beoordelen op geschiktheid als leefgebied van de bever. Indien het gebied niet meer geschikt is zijn de compenserende maatregelen niet meer noodzakelijk. De uitkomsten van dit aanvullende beveronderzoek zijn in de onderliggende rapportage beschreven.

1.2 Doel

Het doel van de onderliggende rapportage is het beschrijven van de uitkomsten van het nader onderzoek naar steenuil, ransuil en bever in 2017.

2 Locatie en activiteiten

2.1 Ligging plangebied

De Oostelijke insteekhaven is gesitueerd ten noordoosten van de bestaande haven in Waalwijk (zie figuur 2.1 en 2.2). De Oostelijk insteekhaven bevindt zich ter plaatse van de bestaande haven van de watersportvereniging en ter plaatse van de watergang 't Oude Maasje. In het oosten grenst het aan het terrein van de waterzuivering.

Figuur 2.1 Globale locatieaanduiding Oostelijke insteekhaven (rode cirkel) ten noorden van Waalwijk.

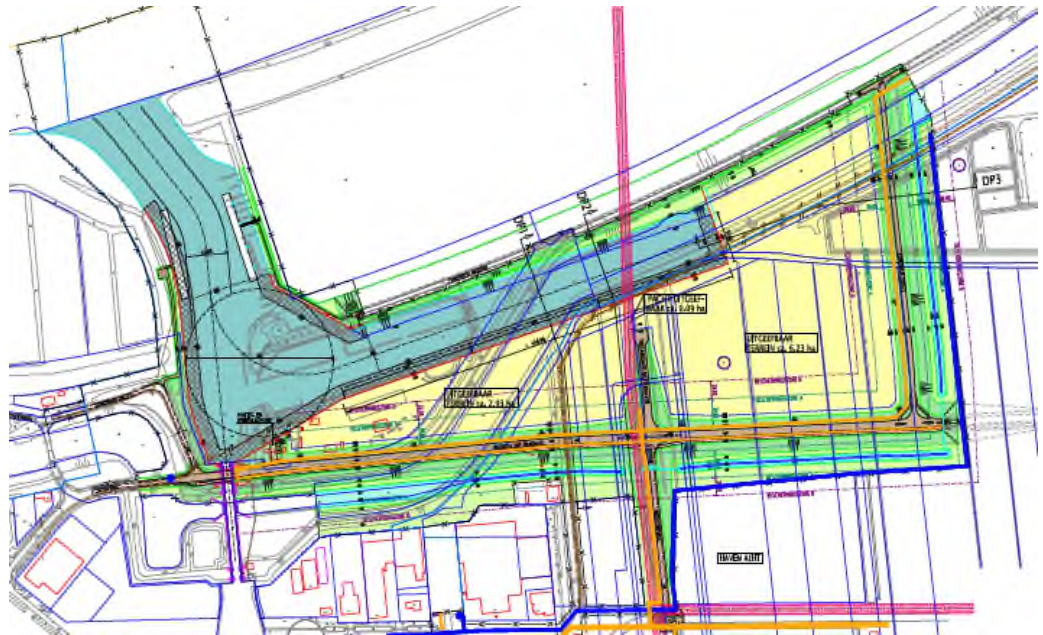

Figuur 2.2 Globale locatie bestaande industriehaven, bestaande sluis en nieuw te realiseren Oostelijke insteekhaven (rood).

2.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden voor de aanleg van de haven bestaan uit het vergraven van grond tot open water, het plaatsen van damwanden als ligplaats en de aanleg van een nieuwe primaire waterkering.

De watergang het oude Maasje wordt gedeeltelijk vergraven. In figuur 2.3 is het referentieontwerp van de oostelijke insteekhaven opgenomen. Door de aannemer zal het uiteindelijke ontwerp worden gemaakt.

Figuur 2.3: Referentieontwerp Oostelijke insteekhaven d.d. 03-02-2016 (zie ook bijlage II)

3 Werkwijze

Aanvullend op het nader onderzoek uitgevoerd in 2016 is in 2017 nader onderzoek uitgevoerd naar de steenuil en ransuil. Daarnaast is gekeken naar de geschiktheid van het Oude Maasje als foerageergebied voor de bever nu door het waterschap maatregelen in het Oude Maasje zijn uitgevoerd.

3.1 Steenuil

Ten behoeve van het onderzoek naar de steenuil is de soortenstandaard steenuil van RVO gevolgd. Hiertoe zijn drie gerichte veldonderzoeken uitgevoerd in de avondschemer (zie tabel 1). Hierbij is de baltsroep van de steenuil afgespeeld. Hierbij is extra aandacht uitgegaan naar de doorgeschoten wilgen aan de Zomerdijk ter hoogte van de jachthaven. Op deze locatie zijn in het verleden waarnemingen van steenuilen gedaan.

3.2 Ransuil

Ten behoeve van de ransuil zijn drie gerichte veldonderzoeken uitgevoerd in de avondschemer (zie tabel 1). Voorafgaand aan het eerste bezoek zijn de bomen in (de omgeving van) het plangebied geïnventariseerd op de aanwezigheid van oude kraaiennesten die door de ransuil als nestplaats kunnen worden gebruikt.

3.3 Bever

Ten behoeve van het onderzoek naar gebruik van het Oude Maasje als foerageergebied voor de bever is overdag een veldonderzoek uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar het huidige gebruik van het Oude Maasje door de bever en de aanwezige mogelijkheden voor foerageren. Het onderzoek naar de bever is uitgevoerd door dhr. V. Dijkstra van de Zoogdiervereniging.

Tabel 1: Overzichttabel met datum, tijd en type onderzoek.

Datum	Tijdstip	Onderzoek naar
24 februari 2017	overdag	Bever
16 maart 2017	14:00 – 16:00	Ransuil: inventarisatie kraaiennesten
16 maart 2017	19:30 – 22:30	Steenuil/ransuil
28 maart 2017	19:30 – 22:30	Steenuil/ransuil
3 april 2017	20:00 – 22:00	Steenuil/ransuil

4 Bevindingen

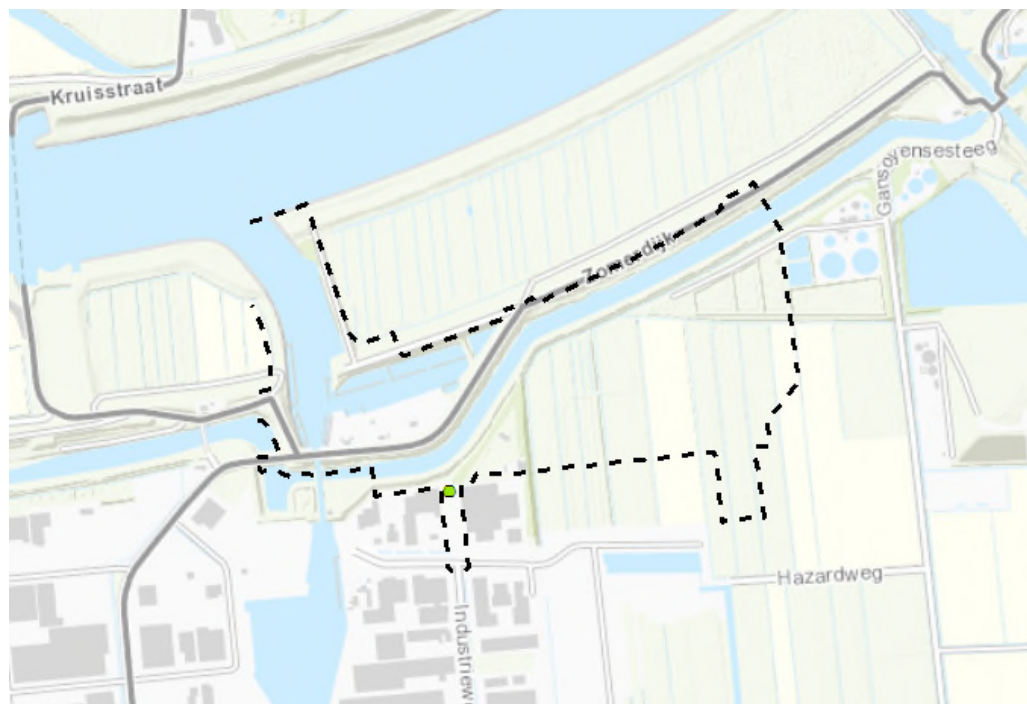
4.1 Steenuil

Binnen het plangebied en de directe omgeving van het plangebied is tijdens het onderzoek geen steenuil waargenomen. Bij de jachthaven zijn wel waarnemingen bekend bij de steenuilwerkgroep in 2014 t/m 2016. Door de werkgroep is echter nooit een nest vastgesteld op deze locatie. Op basis van het uitgevoerde onderzoek en beschikbare informatie wordt geen nest van de steenuil in het plangebied verwacht.

4.2 Ransuil

Bij het onderzoek is het nest van de ransuil vastgesteld. Het nest bevindt zich in een boom ten zuiden van het Oude Maasje ter hoogte van de jachthaven (zie figuur 4.1).

Het nest van de ransuil ligt binnen de plangrens van de haven. De boom met het ransuilnest wordt waarschijnlijk gekapt en daarmee het nest vernietigd. Ook als deze boom kan worden gespaard vinden er dermate grote verandering rond het nest plaats met zowel de aanleg van de haven als de inrichting van het industrieterrein dat de functionaliteit van het nest verloren gaat door de aanleg van de haven.

Figuur 4.1: ransuilnest (groen) ten opzichte van de globale ligging van het plangebied.

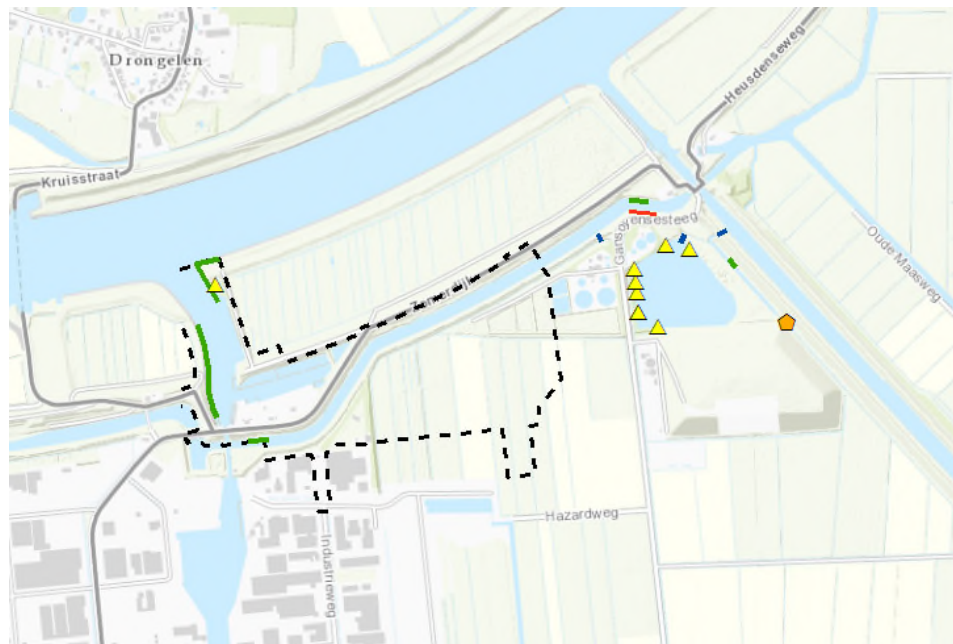
4.3 Bever

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende sporen van de bever waargenomen (zie figuur 4.2 t/m 4.4).

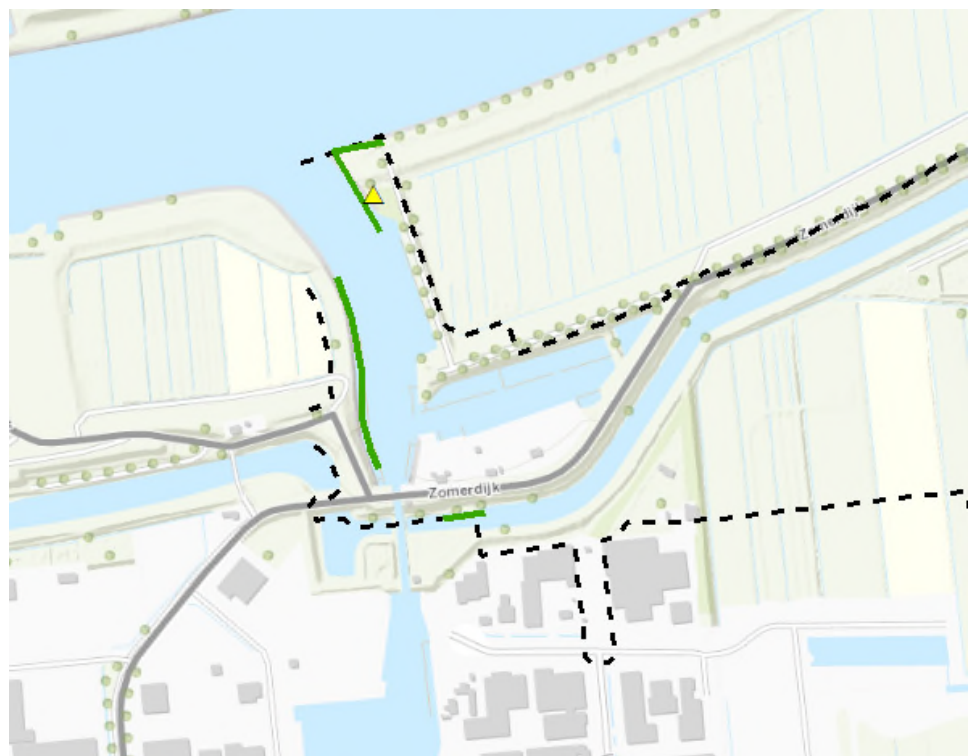
In het plangebied lijken 2 families aanwezig te zijn. De eerste familie is beschreven in het nader onderzoek uit 2016 [2]. Deze familie heeft zijn burcht in de plas bij de waterzuivering en gebruikt de plas, het Oude Maasje (tot aan de sluis) en de sloot langs het Drongelens kanaal als foerageergebied.

De tweede familie heeft een burcht op de kop van de huidige ingang naar de haven en

gebruikt o.a. de jachthaven als foerageergebied.

Figuur 4.2: Overzichtkaart met sporen van bever in het plangebied en directe omgeving. Geel: burcht of hol, oranje: graafsporen, groen: vraatsporen, blauw: wissels, rood: mogelijk locatie alternatieve locatie voor burcht.

Figuur 4.3: sporen van bever ter hoogte van de jachthaven. Geel: burcht of hol, oranje: graafsporen, groen: vraatsporen, blauw: wissels.

Figuur 4.4: beversporen ter hoogte van de plas Geel: burcht of hol, oranje: graafsporen, groen: vraatsporen, blauw: wissels, rood: mogelijk locatie alternatieve locatie voor burcht.

4.3.1. Familie 1

Het Oude Maasje wordt nog steeds door de eerste familie gebruikt als foerageergebied. Er is vrij verse vraat gevonden aan de oostkant bij de sluizen met het Drongelens kanaal. Daarnaast is een kleine hoeveelheid verse vraat gevonden aan het Oude Maasje aan de westkant bij de sluis in Waalwijk. Er zijn geen burchten in het Oude Maasje aangetroffen. Deze familie maakt alleen gebruik van de burchten en hollen langs de plas bij de waterzuivering. Rond de plas is veel vraat te zien. Om van de plas in het Oude Maasje te komen wordt gebruik gemaakt van een sloot die vlak langs de plas loopt en via een duiker onder de Gansoyensesteeg door loopt.

Op het moment wordt weinig gebruik gemaakt van het Oude Maasje als foerageergebied. Dit omdat in de winter met name wordt gefoerageerd op bast en twijgen van eetbare bomen en struiken. Deze zijn langs het Oude Maasje weinig aanwezig. De verwachting is dat vanaf het voorjaar weer intensiever gebruik zal worden gemaakt van het Oude Maasje als foerageergebied. De kruiden waar de bever op foerageert zijn dan verder uitgelopen waardoor dit gebied weer interessanter wordt voor de bever als foerageergebied.

Vanuit de plas loopt een wissel naar een sloot aan de noordpunt van de plas. Deze sloot takt aan op een sloot die parallel loopt aan het Drongelens kanaal. In deze sloot is een kleine hoeveelheid vraat te zien. Op het punt waar de sloot aantakt op het Drongelens kanaal, en de sloot is afgesloten met een hek, is een wissel aanwezig die door de bever wordt gebruikt om het Drongelens kanaal te bezoeken (zie figuur 4.4). In tegenstelling tot eerder gedacht lijken de bevers in deze familie gebruik te maken van de sloot langs het Drongelens kanaal en het Drongelens kanaal zelf als foerageergebied. Daarnaast zijn als compensatie door het waterschap houtige beplanting langs de plas geplaatst. Indien het waterschap geen probleem heeft met de bever in de sloot langs het Drongelens kanaal en in het Drongelens kanaal, dan bieden deze oppervlaktewateren in combinatie met de aangeplante houtige beplanting voldoende alternatief

foerageergebied voor vernietiging van het foerageergebied in het Oude Maasje door de aanleg van de Oostelijke Insteekhaven. Het is dan niet meer noodzakelijk om als compensatie eilanden in de plas aan te leggen, zoals nu opgenomen in het compensatieplan.

Aandachtspunten

Ten aanzien van familie 1 zijn er twee aandachtspunten:

1. Mogelijk zijn wel maatregelen nodig om te voorkomen dat bevers holen gaan maken in de waterkering van het Drongelens kanaal. Er dient overleg met het waterschap plaats te vinden om te achterhalen of het toelaten van foeragerende bevers in de sloot langs het Drongelens kanaal en het Drongelens kanaal voor het waterschap een optie. Bevers zijn al gaan graven in de oever van de sloot langs het Drongelens kanaal aan de kant van het talud van het Drongelens kanaal. Een mogelijke oplossing hiervoor is het verlagen van deze oever en het profiel van de oever meer plas/dras te laten verlopen.
2. Een mogelijk aandachtspunt is nog wel de blauwalg die in het verleden in de plas is opgetreden. In het verleden hadden bevers een uitwijkmogelijkheid naar het Oude Maasje. Deze holen zijn, in opdracht van het waterschap, verwijderd. Het is daarom aan te bevelen om een nieuwe locatie in te richten waar bevers een hol of burcht kunnen bouwen, zonder de secundaire waterkering te beschadigen. Dit zou kunnen door aan de zuidzijde van het Oude Maasje ter hoogte van de plas van de waterzuivering, een klein schiereiland te creëren van ongeveer 4x4 meter en dat 1,5 meter boven het water uitsteekt

4.3.2. Familie 2

Een tweede territorium is aangetroffen ter hoogte van de huidige jachthaven. Hier is ter hoogte van de ingang van de jachthaven ook een burcht waargenomen (zie figuur 4.3) In de omgeving is een vrij grote hoeveelheid vraat aanwezig. Deze oevers zijn van groot belang als foerageergebied voor de bever door de aanwezigheid van de houtige beplanting.

Aandachtspunten

Ten aanzien van familie 2 is er 1 aandachtspunt:

1. Bij de herinrichting dient rekening worden gehouden met deze functie voor de bever.

5 Conclusies

In het plangebied is geen nest van de steenuil aangetroffen. Wel is een nest van de ransuil aangetroffen in het zuiden van het plangebied ter hoogte van de jachthaven. Mogelijk kan de boom met nest worden gespaard, maar dan nog gaat de functionaliteit van het nest verloren door de aanleg van de haven. Voor het vernietigen van dit nest is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het verkrijgen van de ontheffing is het nodig om maatregelen te treffen waardoor de vernietiging van het nest wordt gemitigeerd/gecompenseerd.

De bever maakt nog steeds gebruik van het Oude Maasje als foerageergebied. Echter in tegenstelling tot eerder gedacht is de bever ook gebruik gaan maken van de sloot langs het Drongels kanaal en de Drongelens kanaal zelf. Daarnaast is door het waterschap als compensatie houtige beplanting langs de plas geplaatst. Hierdoor is voldoende foerageergebied buiten het Oude Maasje aanwezig. Compensatie van het ruimtebeslag op het Oude Maasje door de haven zou dan niet meer gecompenseerd hoeven te worden door het aanleggen van eilanden in de plas. Voorwaarden is wel dat het waterschap akkoord gaat met de bever in de sloot en afwateringskanaal. De bever is al bezig met het graven in de oever van de sloot aan de kant van het Drongelens kanaal. Door het verlagen van deze oever en het creëren van plas/dras kan dit worden tegengegaan. Ook op andere locaties zijn mogelijk maatregelen noodzakelijk om graven in de waterkering van het Drongelens kanaal te voorkomen. Daarnaast is het aan te bevelen om in het Oude Maasje een schiereiland te creëren waar een hol of burcht kan worden gebouwd in geval van blauwalg in de plas.

Ter hoogte van de jachthaven is een tweede beverterritorium aangetroffen. De burcht ligt buiten het plangebied van de haven. Een deel van het foerageergebied ligt binnen het plangebied van de haven. Dit deel van het plangebied is van belang voor de bever door de aanwezigheid van houtige beplanting. Bij de herinrichting dient rekening te worden gehouden met deze functie.

6 Bronnen

- [1]. Adviesbureau Mertens, Natuurtoets haven Waalwijk. November 2013.
- [2]. Movares, Haven Waalwijk; nader onderzoek beschermde soorten, november 2016

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Waalwijk
dhr. M. de Vries

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen: Omgeving en Conditionering

Daalseplein 100
Postbus 2855
3500 GW Utrecht

Telefoon 030 265 55 55

Ondertekenaar drs. F.M. van Schie
adviseur ecologie en vergunningen

Projectnummer RM003082

Kenmerk B85-FSC-KA-1700121

© 2017, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Bijlage I Wet en regelgeving

In deze bijlage staat een beschrijving van de relevante wet- en regelgeving en het beleidskader.

Wet natuurbescherming (WN)

De Wet natuurbescherming (Wn) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet. Veel verantwoordelijkheden en bevoegdheden gaan naar de provincies. Er zijn hierop wel uitzonderingen waarvoor het ministerie van EZ bevoegd gezag blijft. Dit betreft onder andere de aanleg, uitbreiding en, voor zover van toepassing, inrichting, alsmede wijziging, gebruik, beheer en onderhoud van hoofdwegen en hoofdvaarwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Tracéwet en hoofdspoorwegen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Spoorwegwet.

Gemeenten hebben een loketfunctie. Het is mogelijk om een natuurvergunning ‘aan te haken’ bij de omgevingsvergunning, maar dit hoeft niet.

Gebiedsbescherming

Ten aanzien van de gebiedsbescherming van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn er geen grote wijzigingen in de nieuwe Wet natuurbescherming. Wel komt de aanwijzing van Beschermd Natuurmonumenten te vervallen, evenals de doelstellingen die al geformuleerd zijn voor bestaande Beschermd Natuurmonumenten.

De gebiedsbescherming is vastgelegd in artikel 2.1 tot en met 2.11 van de Wet natuurbescherming. Hierin wordt de aanwijzing en bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die betrekking hebben op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de voor het gebied aangewezen habitattypen en soorten of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is of dat het behoud ervan op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ.

Voortoets en Passende beoordeling

Bij plannen in, of in de nabijheid (externe werking) van, een Natura 2000-gebied dienen de initiatiefnemers in een oriënterende fase (voortoets) te onderzoeken of het plan een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. Met externe werking wordt bedoeld dat ook activiteiten buiten het gebied de natuurwaarden in het gebied kunnen beïnvloeden. Indien na dit onderzoek niet kan worden uitgesloten dat de activiteit een significant negatief effect heeft, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd dan in de oriënterende fase in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. Daarbij dienen ook, indien noodzakelijk, de mitigerende maatregelen te worden betrokken. Deze analyse heet een ‘passende beoordeling’. Het bevoegd gezag toetst de passende beoordeling. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit niet leidt tot significant negatieve effecten, kan de activiteit

doorgang vinden. Wanneer uit de voortoets blijkt dat er wel kans is op een negatief effect, maar dit als niet significant kan worden gezien, kan eveneens, op basis van een verslechteringstoets toestemming voor het uitvoeren van de activiteit worden verleend. Wanneer uit de passende beoordeling blijkt dat significante negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten, kan het project alleen doorgang vinden op grond van de “ADC-criteria”.

Dit betekent dat:

- A – alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken;
- D – er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en
- C – de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

Zorgplicht

Binnen de kaders van de Wet natuurbescherming is de Zorgplichtbepaling (artikel 1.11) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS)

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) welke per 1 juli 2015 van kracht is geworden, is onveranderd opgenomen in het Besluit natuurbescherming. Stikstofdepositie vormde jarenlang een knelpunt bij de besluitvorming over plannen en projecten, omdat in veel Natura 2000-gebieden overbelasting van stikstofdepositie een probleem is voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de, voor stikstof gevoelige, natuur in die gebieden. Het PAS beoogt een oplossing te bieden voor dit probleem. Het doel is het beschermen en ontwikkelen van kwetsbare, voor stikstof gevoelige natuur, terwijl tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk blijven. Het programma bevat hiertoe maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie (bronmaatregelen) en maatregelen die leiden tot een versterking van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden (herstelmaatregelen). Het PAS is, inclusief de depositieruimte die binnen het programma beschikbaar is, in zijn geheel passend beoordeeld. De gebiedsanalyses, die onderdeel uitmaken van het programma, vormen de onderbouwing van de passende beoordeling op gebiedsniveau.

Voor vergunningaanvragen en verlening wordt gebruik gemaakt van het rekeninstrument AERIUS. De depositieruimte is alle ruimte die beschikbaar is voor economische ontwikkelingen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen projecten en handelingen die niet toestemmingsplichtig zijn en projecten waarvoor wel een vergunning vereist is. De eerste categorie bestaat uit autonome ontwikkelingen, zoals toename van bevolking of wegverkeer, en uit projecten die tussen 0,05 en 1 mol per hectare per jaar stikstofdepositie in een Natura 2000-gebied veroorzaken. Voor deze laatste groep bestaat een meldingsplicht. De tweede categorie activiteiten valt uiteen in prioritaire projecten (segment 1) en overige projecten en handelingen (segment 2). Prioritaire projecten zijn door het Rijk of de provincies aangemerkt als projecten van nationaal of provinciaal maatschappelijk belang. De verdeling van de depositieruimte over de vier delen is een bestuurlijke keuze van Rijk en provincies.

Soortbescherming

Ten aanzien van beschermde soorten vervalt ten opzichte van de Flora- en faunawet voor een aantal soorten de bescherming, terwijl er ook 'nieuwe soorten' op de soortenlijsten zijn opgenomen. De Wet natuurbescherming maakt onderscheid tussen:

- 1) soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wn);
- 2) soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn (artikel 3.5 Wn);
- 3) 'andere soorten' (artikel 3.10 Wn).

Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wn)

Het beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn is vastgelegd in artikel 3.1.

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het is mogelijk om ontheffing aan te vragen voor de verbodsbepalingen. Deze aanvraag wordt getoetst op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Vogelrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 1: 'in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid';
- Er is geen verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en/of Bonn (artikel 3.5 Wn)

Deze categorie bestaat uit Europees beschermde soorten. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.5:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder de Wet natuurbescherming geldt dat het voor streng beschermde soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 mogelijk is om bij ruimtelijke ontwikkelingen te werken volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5. Het bij ruimtelijke ontwikkelingen ook voor deze soorten kunnen werken met een goedgekeurde gedragscode is een belangrijk verschil met de Flora- en faunawet (geldig tot en met 31 december 2016).

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Habitatrichtlijn. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang 3: 'in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten';
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten (artikel 3.10 Wn)

De categorie 'andere soorten' bestaat uit soorten zoals opgenomen in bijlage A en B van de wettekst. De verbodsbepalingen zijn vastgelegd in artikel 3.10:

Het is verboden:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode.

Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten uit de categorie 'andere soorten' van de Wet natuurbescherming bij overtreding van de verbodsbepalingen een vergunning worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op:

- Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- Aanwezigheid geldig wettelijk belang. Een geldig wettelijk belang voor deze categorie soorten is o.a. belang h 'in het algemeen belang';
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Algemeen vrijgestelde soorten

Voor soorten van de categorie 'andere soorten' (bijlage A en B van de wettekst) kan een vrijstellingsregeling gelden, die per provincie anders kan worden ingestoken. De meeste provincies en het ministerie van EZ hebben 'tabel 1 soorten' van de oude Flora- en faunawet opnieuw vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit zijn 19 soorten zoogdieren en 5 soorten amfibieën.

Bovengenoemde soorten zijn bij ruimtelijke projecten algemeen vrijgesteld van vergunningplicht. Wel dient rekening te worden gehouden met de zorgplicht (artikel 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat een ieder nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen.

Beleid provincies

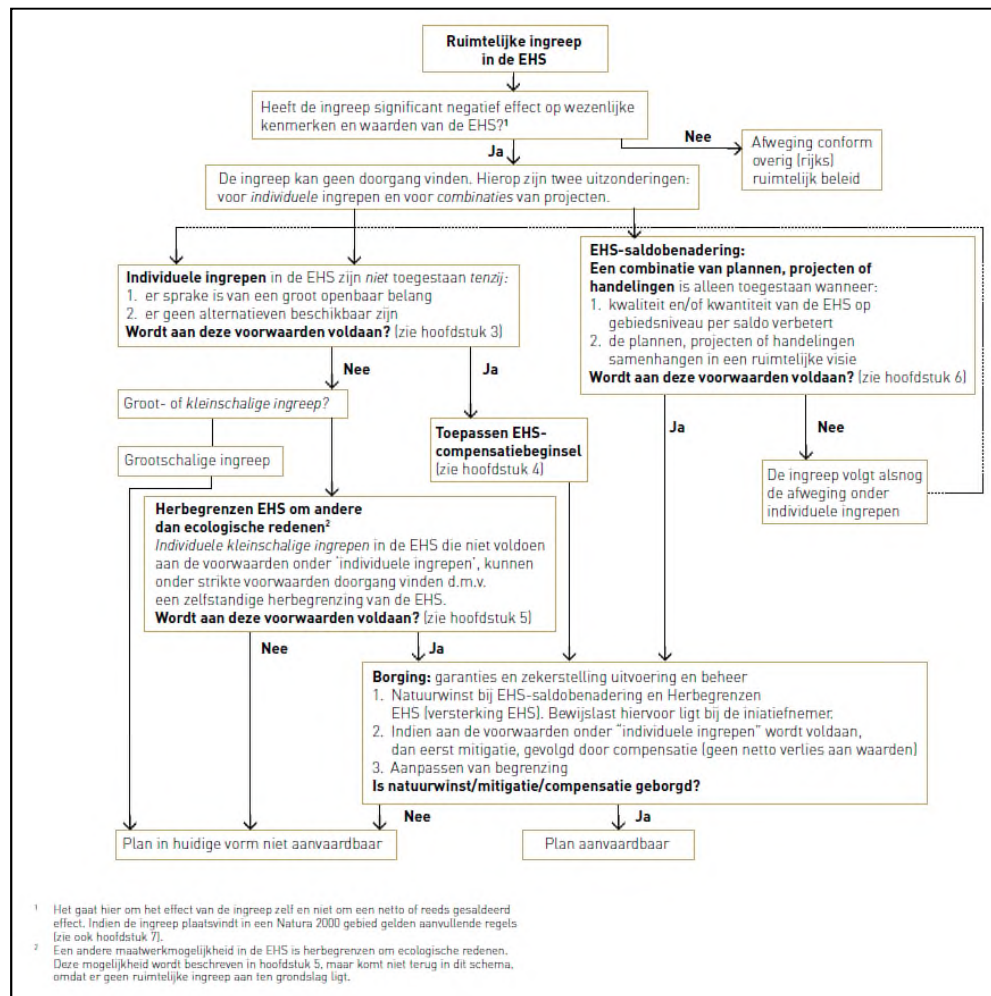
Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het nationaal beleid met betrekking tot de gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De rijksoverheid heeft de bruto begrenzing van het NNN vastgesteld, de provincies zijn bevoegd om dit netto te begrenzen. De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Via het Barro werkt het rijksbeleid door naar de ruimtelijke verordeningen van de provincies. Het NNN is de opvolger van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) sinds de afsluiting van het Natuurpact tussen Rijk en de provincies.

Nee-tenzij principe

Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële) waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Uitzonderingen hierop zijn wanneer sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij het NNN geen sprake is van externe werking.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent het NNN. Hieronder staat het beslisschema uit de brochure "Spelregels EHS" [ministeries LNV en VROM en de provincies] weergegeven.

Figuur 1: Stroomschema ruimtelijke ingrepen in de EHS (tegenwoordig het NNN)

Het NNN is planologisch beschermd in de Provinciale Structuurvisies en Verordeningen. In de Verordening staat aangegeven aan welke voorwaarden bij ruimtelijke ingrepen in en langs het NNN moet worden voldaan. Ook is het compensatiebeleid bij aantastingen van het Natuurnetwerk Nederland hierin opgenomen.